

Кафедрі внутрішньої медицини № 2 Полтавського державного медичного університету 50 років

Потреба у лікарях лікувального профілю обумовила відкриття у 1971 році медичного факультету на базі новоствореного в 1967 році у Полтаві стоматологічного інституту, який був переведений із Харкова, де функціонував як Харківський стоматологічний інститут. З організацією роботи лікувального факультету виникла потреба в організації роботи клінічних кафедр, тому з кожним наступним роком створювались нові кафедри.

Кафедра внутрішньої медицини № 2 була створена на підставі рішення Міністерства охорони здоров'я України № 102/21-1388 від 11 червня 1975 року і розпочала свою роботу з 1 вересня 1975 року як кафедра госпітальної терапії з курсом ендокринології. За 50 років свого існування вона змінювала свою назву на «Кафедра внутрішньої медицини № 2 з професійними хворобами» та «Кафедра внутрішньої медицини № 2».

Клінічною базою кафедри стали ревматологічне, гематологічне та ендокринологічне відділення Полтавської обласної клінічної лікарні імені М. В. Скліфосовського. З відкриттям у 1979 році нефрологічного відділення Полтавської обласної клінічної лікарні воно також стало клінічною базою кафедри госпітальної терапії. У 1986 році клінічною базою кафедри став новостворений Полтавський обласний клінічний кардіологічний диспансер, а з 1987 року – терапевтичне відділення Полтавської міської лікарні № 5.

Першою завідувачкою кафедри госпітальної терапії була докторка медичних наук, професорка Шулаєва Євгенія Василівна (з 1975 по 1978 рік). У цей період формувався колектив, до складу якого увійшли викладачі М'ягков І. Г., Тарасенкова М. А., Кушнір В. С., Новицький В. Є., Баранов І. С., Головач А. П.

Новий етап у діяльності кафедри розпочався з 1978 року, коли кафедру очолив доктор медичних наук, професор Єрмалінський Олександр Федорович.

Маючи за плечима стаж викладацької роботи у Мінському державному медичному інституті та досвід завідування кафедрою у Пермському державному медичному інституті, Єрмалінський О. В. передусім формує колектив кафедри.

У 1980 році до складу колективу кафедри увійшли доцент Тарасенкова М. А., кандидати медичних наук Позняк В. М., Кушнір В. С., Кожєвнікова Д. С., Катеренчук І. П., Зазикіна Д. С., Соломенніков Д. М., асистенти Балакін О. К., Ткаченко Л. А., Войцех Г. А., Пирожков О. В. У 1981 році розпочала роботу на кафедрі кандидат медичних наук Мякінькова М. І.

Як самостійний на кафедрі створюється курс ендокринології, де працювали кандидат медичних наук Головач А. П., асистент Бойко М. Г. та старший лаборант Шахова О. М.

У наступні роки на кафедрі працювали проф. Расін М. С., доктор медичних наук Андрусенко О. Б., кандидат медичних наук доцент Ізмайлов Г. І., кандидат медичних наук Сорокіна С. І.

У 1991 році, після передчасної смерті професора Єрмалінського О. Ф., кафедру очолив професор Катеренчук І. П., який плідно працює на посаді завідувача кафедри до сьогодні.

З плином часу на базі курсу ендокринології була утворена кафедра ендокринології і викладачі курсу ендокринології перейшли працювати на новостворену кафедру.

У різні роки на кафедрі внутрішньої медицини № 2 працювали доцентка М'якінькова Л. О., асистенти Пронін Ю. І., Гордієнко І. П., Гречана Т. О., Оніщук В. А., Єрмалінський Ф. О., Мохначов О. В.

У 2023 році до кафедри внутрішньої медицини № 2 з професійними хворобами було приєднано курс клінічної фармакології. Кафедра змінила свою назву на «Кафедру внутрішньої медицини № 2», а співробітники, які викладали клінічну фармакологію – доценти Рябушко М. М., Вахненко А. В., Власова О. М.,

Завідувач кафедри проф. Єрмалінський О. Ф. (завідувач кафедри в 1978–1991 рр.)

Терапевтичний корпус Полтавської обласної клінічної лікарні імені М. В. Скліфосовського

Полтавський обласний клінічний кардіологічний диспансер

Терапевтичне відділення 5-ї міської лікарні, м. Полтава

Колектив кафедри (1982 р.). (перший ряд, зліва направо – клін. ординатор Щербак А. В., асист. Зазикіна Д. С., асист. Позняк В. М., проф. Ермалінський О. Ф., асист. Кушнір В. С., асист. М'янькінова М. І., асист. Бойко М. Г.; другий ряд – асист. Соломенніков Д. М., асист. Войцех Г. А., асист. Балакін О. К., асист. Ткаченко Л. А., ст. лаб. Шахова О. М.; третій ряд – асист. Катеренчук І. П.)

Клінічний обхід проф. Ермалінського О. Ф.

Капустянська А. А., Моїсєєва Н. В. – влились у колектив кафедри внутрішньої медицини № 2.

У нинішній час штат кафедри складають: завідувач кафедри професор Катеренчук І. П., доценти – Ткаченко Л. А., Гуцаленко О. О., Ярмола Т. І., Циганенко І. В., Кострікова Ю. А., Пустовойт Г. Л., Талаш В. В., Вахненко А. В., Власова О. М., Капустянська А. А., асистенти – кандидатка медичних наук Торонченко О. М., докторка філософії Рустамян С. Т., докторка філософії Черкун М. П., асистентка Овчаренко Л. К.

Починаючи з 1975 року, одночасно з формуванням колективу кафедри, тривала активна робота з організації навчального процесу та підготовки навчально-методичної документації.

З 1979–1980 навчального року кафедра стала провідною в організації навчального процесу на V і VI курсах лікувального факультету та в інтернатурі.

На той час на кафедрі госпітальної терапії проводилось вивчення трьох дисциплін – госпітальної терапії, професійних хвороб та військово-польової терапії.

З метою уніфікації і стандартизації викладання створено навчально-методичний комплекс, готуються методичні розробки лекцій і практичних занять. Викладачі кафедри разом зі студентами створюють засоби візуалізації навчання – таблиці, діафілми, макети, муляжі. У навчальному процесі починає використовуватися проекційна апаратура – графічні проектори, епідіаскопи, кінопроектор, монітори тощо.

Практично для усіх навчальних тем з госпітальної терапії, професійних хвороб та військово-польової терапії були підготовлені методичні розробки практичних занять для студентів, методичні рекомендації для викладачів, набори ситуаційних задач.

У 1982–1983 роках уперше на кафедрі друкарським способом видані підготовлені завідувачем кафедри проф. Ермалінським О. Ф. методичні вказівки для викладачів та студентів на тему «Ревматизм» та «Мітральна вада».

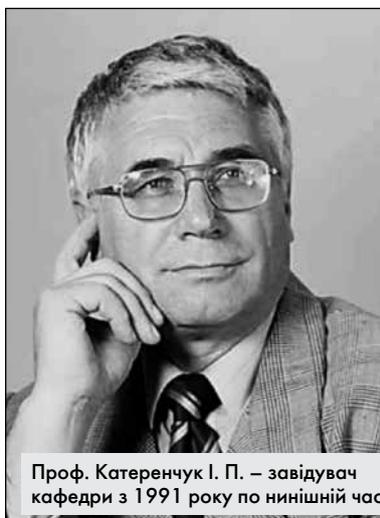
Кафедра госпітальної терапії першою в закладі розпочала впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес.

Генератором і організатором упровадження комп'ютерних технологій на кафедрі був асистент Балакін О. К. Саме за його ініціативи був придбаний перший комп'ютер «Агат». Пізніше з'явилися

комп'ютери другого покоління «Пошук», а ще пізніше на кафедрі було відкрито комп'ютерний клас та організовано комп'ютерне навчання і контроль знань студентів. У подальшому комп'ютерний клас став базовим для ряду терапевтичних кафедр медичного факультету.

З метою організації комп'ютерного контролю знань були розроблені навчальні і контролюючі програми «Тест», «Клініка», «Серце», впроваджені також і в інших навчальних закладах України – Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця, Буковинському державному медичному університеті. У 1986 році доценту кафедри Балакіну О. К. присвоєно звання члена-кореспондента Міжнародної академії комп'ютерних наук і систем. Зараз комп'ютерний клас кафедри функціонує як структура, яка забезпечує

комп'ютерне навчання і контроль знань студентів V і VI курсів медичного факультету, підготовку здобувачів освіти до складання тестового ліцензійного іспиту «Крок-2».

Проф. Катеренчук І. П. – завідувач кафедри з 1991 року по нинішній час

Колектив кафедри зі здобувачами вищої освіти (2024 р.)

З початком навчання іноземних студентів на кафедрі була створена навчальна документація англійською мовою.

Щорічне вдосконалення викладачів кафедри на факультеті підвищення кваліфікації Національного медичного університету імені О. О. Богомольця сприяло як покращенню знань і вмінь з педагогіки вищої медичної освіти, так і обміну досвідом викладання, практичної підготовки зі спеціальності.

З метою якісної організації і проведення навчального процесу на кафедрі створена сучасна навчально-методична документація, яка включає силабуси з вивчення дисципліни, навчальні посібники, набори тестів та ситуаційних задач різного рівня складності, навчальні презентації та навчальні відеофільми.

Викладачі кафедри щорічно виступають на навчально-наукових конференціях з доповідями з педагогічної проблематики.

Одночасно з удосконаленням форм і методів навчання на кафедрі вдосконалюється контроль знань здобувачів вищої освіти

На циклі підвищення кваліфікації в НМУ імені О. О. Богомольця. Зліва направо – проф. Амосова К. М., проф. Катеренчук І. П., проф. Свінцицький А. С., проф. Швед М. І., проф. Маленький В. П.

ти. Для оцінки знань використовують ситуаційні клінічні задачі різного рівня складності з наявністю у них електрокардіограм, ехокардіограм, комп'ютерних томограм, результатів сучасних лабораторних та інструментальних обстежень. Для об'єктивізації контролю знань проводиться комп'ютерний контроль з оцінкою знань та практичними рекомендаціями щодо покращення підготовки випускників.

Значна увага на кафедрі завжди надавалась організації і проведенню наукових досліджень. Вже у перші роки функціонування кафедри під керівництвом професора Ермалінського О. Ф. проводились наукові дослідження, присвячені вивченню ролі вірусної інфекції у розвитку ревматизму, захворювань нирок та ішемічної хвороби серця. Були розроблені й впроваджені нові методи лікування та профілактики ревматизму з застосуванням імуноглобуліну.

Співробітники кафедри проводили наукові дослідження не лише у структурних підрозділах, а й на найбільших промислових підприємствах Полтави. Починаючи з 1979 року постійно укладалися угоди на виконання госпдоговірних наукових тем на Полтавському заводі штучних алмазів та алмазного інструменту, пізніше (1986–1999 рр.) – на Полтавському виробничому об'єднанні «Лтава». Результатами цієї діяльності стали розробки нових

методів діагностики, лікування і профілактики захворювань внутрішніх органів працівників промислового підприємства, підготовка і захист кандидатських дисертацій асистентами Балакінім О. К., Ткаченко Л. А., Оніщук В. А.

У 1987 році на одній із клінічних баз кафедри – терапевтичному відділенні міської клінічної лікарні № 5 – була організована лабораторія інструментальних методів дослідження органів травлення, створено новий науковий напрямок з вивчення ролі хелікобактерної інфекції у розвитку виразкової хвороби дванадцятипалої кишки. Розробляються й впроваджуються нові методи лікування і профілактики виразкової хвороби, які ґрунтуються на інтрадуоденальному введенні фармако- і фітопрепаратів з одночасним призначенням імуномодулювальної терапії. За результатами цих досліджень Катеренчук І. П. захистив докторську дисертацію на тему «Ефективність поєднаної фармако- і фітотерапії у лікуванні і профілактиці виразкової хвороби дванадцятипалої кишки».

На кафедрі здійснюється підготовка кадрів найвищої кваліфікації через очну та заочну аспірантуру, а починаючи з 1994 року впроваджена магістратура.

Створений доцентом Балакінім О. К. протишоковий костюм демонструвався на республіканській виставці елітних навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні», Національній виставці «Україна – крок у нове тисячоліття», виставці у Національному Палаці «Україна» у дні звіту Полтавщини перед Україною, виставці у Міністерстві з надзвичайних ситуацій. У 2009–2010 роках на кафедрі, згідно з договором із міжнародним науково-навчальним

Кандидати наук, підготовлені на кафедрі, в день отримання дипломів (зліва направо) – ректор академії, проф. Ждан В. М., канд. мед. наук Пустовийт Г. Л., канд. мед. наук Кострікова Ю. А., завідувач кафедри проф. Катеренчук І. П.

центром інформаційних технологій і систем НАН України і МОН України (проф. Файнзільберг Л. С.), проведено апробацію системи ФАЗАГРАФ для оперативної оцінки функціонального стану серцево-судинної системи людини і оцінки початкових ознак у роботі серця під впливом фізичних та емоційних перевантажень.

У попередні роки науковим напрямком кафедри було вивчення гендерних та вікових особливостей поєданого перебігу захворювань внутрішніх органів. Вивчався перебіг хронічної ішемічної хвороби серця та гіпертонічної хвороби у поєднанні з цукровим діабетом, ренальною дисфункцією, подагрою, остеоартритом та іншими захворюваннями, розроблені оптимальні

Заняття з клінічним ординатором
Буфалан Брахімом

На Національному конгресі кардіологів України (зліва направо – заступник директора ННЦ «Інститут кардіології імені М. Д. Стражеска, проф. Корнацький В. М., президент Академії медичних наук України, академік Цимбалюк В. І., заступник директора ННЦ «Інститут кардіології імені М. Д. Стражеска, професор Лутай М. І., директор ННЦ «Інститут кардіології імені М. Д. Стражеска, академік Коваленко В. М., ректор академії, проф. Ждан В. М., зав. кафедри, проф. Катеренчук І. П.

схеми лікування. Також найважливішими проблемами, над якими працювала кафедра, є визначення провідних патогенетичних механізмів поєданого перебігу захворювань внутрішніх органів у чоловіків та жінок різного віку, особливості поєданого перебігу захворювань внутрішніх органів у клімактеричному періоді та залежно від маси тіла, розробка терапії з урахуванням віку, статі і маси тіла.

Кафедра затверджена Фармакологічним центром МОЗ України як база з проведення міжнародних багатоцентрових клінічних досліджень і співробітники кафедри (проф. Катеренчук І. П., доц. Ткаченко Л. А., доц. Ярмола Т. І., доц. М'якінькова Л. О.) брали участь у проведенні багатоцентрових клінічних досліджень з нефрології та кардіології. Співробітники кафедри (проф. Катеренчук І. П., доц. Ярмола Т. І., доц. М'якінькова Л. О.) брали участь у роботі міжнародних навчальних семінарів у Туреччині (Стамбул, 2009), Великій Британії (Лондон, 2010, 2016), Чехії (Прага, 2010), Італії (Рим, 2015, 2016).

У нинішній час на кафедрі виконується наукова тема «Обґрунтування застосування традиційних і нетрадиційних методів профілактики та реабілітаційної терапії у пацієнтів з серцево-судинною патологією з високим кардіоваскулярним ризиком», яка передбачає оптимізацію лікувальних і профілактичних заходів у пацієнтів високого кардіологічного ризику шляхом:

- профілактики розвитку контраст-індукованої нефропатії у пацієнтів з гострим коронарним синдромом і ризиками розвитку

контраст-індукованої нефропатії;

- використання арт-терапії з метою покращення якості життя, комплаєнсу «лікар-пацієнт», зменшення проявів тривожності і депресії у пацієнтів з артеріальною гіпертензією, ІХС та після коронарних втручань під час проведення стандартних лікувальних, реабілітаційних та профілактичних заходів.

Співробітники кафедри регулярно беруть участь у проведенні науково-практичних конференцій, які проводяться в університеті, де виступають з науковими доповідями, результатами проведених досліджень.

Сьогодні клінічними базами кафедри є КП «Полтавський обласний клінічний медичний кардіоваскулярний центр» Полтавської обласної ради, Центр нефрології та діалізу «КП Полтавська обласна клінічна лікарня імені М. В. Скліфосовського» Полтавської обласної ради, терапевтичне відділення КП «2-а міська клінічна лікарня Полтавської міської ради».

На клінічних базах викладачі кафедри проводять клінічні обходи хворих, які перебувають на стаціонарному лікуванні, консультації амбулаторних хворих, консультують хворих у лікарняних закладах міста і області, надають планову та екстрену медичну допомогу пацієнтам, які отримують лікування у лікувальних закладах Полтавської області.

20 грудня 2021 року з ініціативи кафедри внутрішньої медицини № 2 був організований Полтавський обласний кардіологічний навчальний науково-практичний центр з профілактики та реабілі-

Полтавський обласний клінічний медичний
кардіоваскулярний центр

Нефрологічний центр Полтавської обласної
клінічної лікарні імені М. В. Скліфосовського

Терапевтичне відділення 2-ї міської
клінічної лікарні

тації «Разом до здорового серця», який є спеціалізованим лікувально-профілактичним закладом, що забезпечує кваліфіковану лікувально-консультативну допомогу на трьох рівнях та проведення навчального процесу студентів університету. Цей центр є новою організаційною формою співпраці вищого закладу освіти та лікувального закладу.

Полтавський обласний кардіологічний навчальний науково-практичний центр з профілактики та реабілітації «Разом до здорового серця» знаходиться на території Полтавського обласного клінічного медичного кардіоваскулярного центру.

Одночасно з консультативною допомогою у центрі, його відвідувачі за необхідності безкоштовно отримують науково-популярну літературу з профілактики артеріальної гіпертензії та ішемічної хвороби серця, підготовлену і видану співробітниками кафедри.

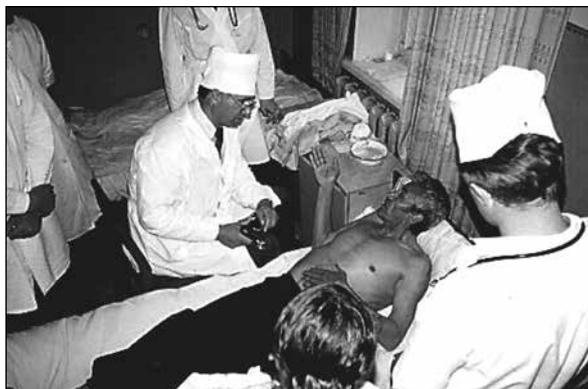
З метою впровадження нових методів діагностики та лікування, Європейських та національних стандартів лікування співробітники кафедри регулярно проводять науково-практичні конференції у районах Полтавської області.

На кафедрі широко впроваджуються сучасні стандарти надання медичної допомоги й новітні діагностичні та лікувальні технології. В останні роки згідно з меморандумом між ПДМУ та компанією Spargow BioAsoustics упроваджена в діагностичний процес програма «Стетофон», яка забезпечена штучним інтелектом.

Зараз кафедра внутрішньої медицини № 2 є потужним навчально-методичним, науковим та лікувальним центром, що вирішує

Фото на згадку після отримання нагород

Огляд пацієнтів клініки проводить проф. І. П. Катеренчук

питання підготовки медичних кадрів та висококваліфікованої медичної допомоги населенню міста й області.

Одночасно з викладачами, які стояли біля витоків створення кафедри, сьогодні працює команда молодих, але вже досвідчених викладачів, що примножують добрі справи і авторитет кафедри. Практично всі викладачі є вихованцями університету, які розпочинали наукову роботу на кафедрі, що у подальшому реалізувала-ся у виконанні і захисті дисертаційних досліджень.

Колектив кафедри у нинішніх складних економічних умовах працює на творчому ентузіазмі та науковому піднесенні, успішно розв'язує складні завдання підготовки лікарів, впроваджує сучасні технології у лікувально-діагностичний процес, проводить наукові дослідження у відповідності з європейськими стандартами та профілактичну й освітню роботу серед населення Полтавщини з метою збереження найціннішого людського скарбу – здоров'я наших співвітчизників.

Редакційна колегія видання «Ліки України» вітає кафедру внутрішньої медицини № 2 Полтавського державного медичного уні-

верситету зі славним ювілеєм – 50-річчям із дня створення! Щиро бажаємо постійного престижу та високого статусу, великих можливостей для самореалізації здобувачів вищої освіти, високих прагнень викладачів! Нехай проведений на кафедрі навчальний час дарує безліч яскравих емоцій, цікавих знань, приємних знайомств та нових ідей. Наснаги і подальших творчих успіхів у мирній квітучій Україні!